

Einde quotum

Na ruim 30 jaar komt er een einde aan het melkquotum. De productie neemt toe maar dat kan de markt prima aan, stelt Kees Romijn, LTO-vakgroepvoorzitter melkveehouderij.

Op wereldmarkt heeft Europa een aandeel van 23,7 procent. Nieuw-Zeeland en Verenigde Staten hebben een aandeel van respectievelijk 28,5 en 14,6 procent.

Nederland is goed voor zo'n 5 procent van de wereldzuivelmarkt. Dat is vergelijkbaar met het aandeel van Australië. Het aandeel van Duitsland en Frankrijk ligt voor beide op 3,3 procent.

Europa heeft de afgelopen jaren wel veel marktaandeel ingeleverd. 10 jaar geleden was het marktaandeel van Europa nog 50 procent. Landen als Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten zijn in het gat gesprongen dat door de groeiende zuivelmarkt in ontstaan. De Nederlandse zuivel hoopt met het einde van het melkquotum ook te kunnen profiteren van de kansen op met name de Aziatische markt.

De melkproductie neemt de komende vijf a zes jaar met zo'n 15 tot 20 procent toe, verwacht Romijn. Hij ziet dat de zuivelverwerkers daar ook op in hebben gespeeld. 'Er is ruim 15 procent meer capaciteit bij de zuivel.' Hij verwijst naar onder meer de nieuwe fabriek van zuivelverwerker Aware.

Romijn ziet dat de mondiale zuivelmarkt jaarlijks 2 procent groeit. Daarbij is Nederland zeer geschikt voor de melkveehouderij qua ligging en klimaat. 'Nederlandse melkveehouders hebben veel kennis en zijn gedreven om te melken', zegt Romijn. 'Dat speelt ook een belangrijke rol in kwaliteit van de zuivel die we hier produceren.'

Grote bedrijven

Met het einde van het quotum wordt de maatschappelijke discussie over het ontstaan van grote veehouderijbedrijven weer actueel? / aangewakkerd er Verschillende media berichten deze week dat het aantal 'megabedrijven' sterk zou toenemen. Romijn is er niet van onder de indruk. 'Op dit moment zijn er 321 bedrijven die meer dan 250 koeien hebben. Dat is op een totaal van 17.000 melkveehouders. Ruim 70 procent van melkveehouders heeft minder dan 100 koeien.'

Het einde het melkquotum betekent ook niet dat er geen grenzen meer zijn. Boeren moeten werken binnen de milieurandvoorwaarden, grondgebondenheid via de Melkveewet, de mogelijkheden voor groei zijn op lokaal niveau niet altijd voorhanden, het fosfaatplafond mag niet worden overschreden en de ondernemer zelf moet ook willen groeien. Veel melkveehouders zijn huiverig om extra arbeid aan te trekken omdat dit ook een flinke kostenpost is.

Roel Jongeneel, onderzoeker bij LEI-Wageningen UR verwacht eerder dat arbeid steeds efficiënter wordt ingezet. 'We zitten nu op zo'n 80 koeien per arbeidskracht. Dat is vaak de

veehouder met hulp van familieleden. Het optimum lijkt nu op 120 koeien te liggen. Dat is 40 koeien erbij per man. Dat is best veel'

Overigens vindt Romijn niet dat een bedrijf moet worden afgerekend op het aantal koeien. 'De moderne stallen zijn uit een oogpunt van dierenwelzijn een zegen voor de koe. En bedrijven van meer dan 150 doen vaak wel aan weidegang terwijl bedrijven met 70 koeien dat niet doen.'

Prijsschommelingen

De gemiddelde zuivelprijzen zijn sinds 2008 op wereldniveau naar elkaar toe gekropen. De LTO internationale melkprijsvergelijk laat dat zien. Wel is het prijsverloop grilliger geworden.

Met het loslaten van het melkquotum nemen de risico's wel toe, stelt Romijn. De bedrijven worden groter en de melkprijs zal vaker schommelen. Voor grote bedrijven zullen die schommelingen ook harder aankomen, verwacht de LTO-melkveevoorman. 'Als de prijzen goed zijn, kan er flink verdiend worden. Maar als de prijs zakt, komt dat ook harder aan.'

Daarbij komt dat grote bedrijven vaak meer mest moeten afvoeren en voer aankopen. Kleinere bedrijven die meer grond hebben, hebben daar geen of minder kosten aan.

Daarbij speelt de rente ook een rol. Banken kunnen nu goedkoop lenen maar dat kan ook veranderen in de komende jaren. Een stijgende rente kan flinke invloed hebben op de rentabiliteit van zwaar gefinancierde bedrijven. 'Grote bedrijven hebben een hoger risicoprofiel', zo vat Romijn het samen.

Door de toenemende prijsschommelingen pleit LTO voor de fiscale mogelijkheid om ondernemers geld te laten reserveren voor periodes met lage melkprijzen. Het is een fiscale reservering of buffer die ondernemers in goede tijden kunnen vormen voor slechte tijden', zegt Romijn.

Specialisatie in de sector kan toenemen. Bijvoorbeeld melkveehouders die de jongvee-opfok uitbesteden. 'Het quotum volmelken is lange tijd prioriteit geweest, zegt Romijn. 'In de toekomst kijken ondernemers hoe zijn binnen de milieurandvoorwaarden zo veel mogelijk kunnen melken. Verdere specialisatie kan daarbij een strategie zijn.'

Herintreders

Het einde van melkquotum maakt het voor gestopte boeren wellicht weer interessant om te gaan melken. De kosten van het quotum aankopen zijn er tenslotte niet meer. Romijn verwacht dat het aantal herintreders relatief klein zal zijn. 'De hoge grondprijzen spelen daar een belangrijke rol in. Ik verwacht dat er zo'n 100 herintreders zullen zijn. Boeren die de afgelopen jaren jongvee hebben opgefokt en van plan zijn weer te gaan melken.' Ook zijn er boeren die hun quotum een paar jaar terug hebben verkocht en tijdelijk zijn gestopt met melken en daar nu weer mee beginnen. Romijn vindt het overigens een goed signaal als er

nieuwe melkveehouders zouden komen. 'Dat betekent dat de melkveehouderij een rendabele sector is.'

Kader:

Het quotum is fantastisch geweest maar heeft 10 jaar te lang geduurd. Dat zei Kees Romijn, LTO vakgroepvoorzitter melkveehouderij deze week tijdens een LTO-persbijeenkomst in Zoeterwoude over het naderend eind van het quotum.

'De superheffing kostte de sector vorig jaar 130 miljoen euro. Waarschijnlijk zal dat voor dit jaar een gelijk bedrag zijn. Terwijl het Europese melkquotum niet wordt volgemolken en we de zuivel makkelijk op de wereldmarkt kwijt kunnen', aldus de vakgroepvoorzitter.

Onlangs werd in Brussel besloten dat landen de superheffing van quotumjaar 2014/2015 gespreid mogen betalen. In drie termijnen van een jaar. Staatssecretaris Sharon Dijksma is er niet enthousiast over.

Romijn vindt het eigenlijk niet nodig. 'Nederlandse melkveehouders zijn gewend om superheffing te betalen.' Maar de vakgroepvoorzitter wil ook niet te star zijn. 'Als de regeling gemakkelijk in te voeren is, zonder al te veel administratieve lasten, kunnen we erover nadenken.'

Romijn vindt het wel opvallend dat het gespreid betalen ineens mogelijk is geworden terwijl dat in andere jaren geen enkele flexibiliteit was. 'Landen als Polen, België en Ierland melken flink over hun quotum heen. Dat komen er toch blijkbaar krachten los waardoor er wel flexibiliteit mogelijk is.'